168

NAŘÍZENÍ VLÁDY
ze dne 25. března 2002,

kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky

Vláda nařizuje podle § 134e odst. 2 zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 155/2000 Sb.:

§ 1

Toto nařízení stanoví požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky.

§ 2

Pro účely tohoto nařízení se rozumí

a) místním provozním bezpečnostním předpisem předpis upravující pracovní a technologické postupy při provozování dopravy,
b) normovou hodnotou konkrétní technický požadavek obsažený v příslušné české technické normě.

§ 3

Zaměstnavatel při provozování dopravy dopravními prostředky organizuje práci zaměstnanců v souladu s tímto nařízením, se zvláštními právními předpisy,[1]) návodem dodaným výrobcem pro provoz a používání dopravních prostředků a místním provozním bezpečnostním předpisem vydaným zaměstnavatelem, kterým se stanoví pracovní a technologické postupy pro bezpečné provozování dopravy, bezpečnost provádění jednotlivých pracovních operací s ohledem na zvláštnosti pracoviště a pracovní prostředí, na možné ohrožení zaměstnanců povětrnostní situací a na pravidla dorozumívání mezi zaměstnanci při pracovních operacích.

§ 4

Další požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování

a) silniční dopravy, jsou uvedeny v příloze č. 1 k tomuto nařízení,
b) vnitrozemské plavby, jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto nařízení,
c) letecké dopravy, jsou uvedeny v příloze č. 3 k tomuto nařízení,

d) dráhy, drážní dopravy a dráhy průmyslové, jsou uvedeny v příloze č. 4 k tomuto nařízení.

§ 5

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2003.

Předseda vlády:
v z. JUDr. Rychetský v. r.
1. místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí:
PhDr. Špidla v. r.

Příloha č. 1 k nařízení vlády č. 168/2002 Sb.

Další požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování silniční dopravy

1. Zaměstnavatel je povinen zajistit způsob organizace práce a pracovních postupů při provozování silniční dopravy, obsluze, opravách, kontrole a údržbě dopravních prostředků a pracovních činností, při nichž se používají dopravní prostředky, tak, aby
   a) byly určeny prostory pro bezpečné nakládání a vykládání přepravovaného nákladu a určen zaměstnanec, který řídí a koordinuje tuto činnost,
   b) byly vydány organizační pokyny pro vykládku a nakládku zvláště těžkých nebo rozměrných nákladů a pro připojování a odpojování dopravních prostředků byl zajištěn dostatečný počet zaměstnanců pro tyto činnosti, a před zahájením prací určen způsob jejich dorozumívání,
   c) bylo pracoviště mimo pozemní komunikace v případě potřeby vyznačeno výstražnými tabulkami, dopravními značkami, případně nahrnutím zeminy tam, kde hrozí nebezpečí zřícení nebo zasypání dopravního prostředku, a za snížené viditelnosti byla nebezpečná místa v terénu opatřena světly, odrazkami nebo odrazovými deskami,
   d) v případě, že to vyžadují okolnosti, byl zaměstnanec při pohybu na pracovišti mimo pozemní komunikace seznámen s místními provozními podmínkami.

2. Zaměstnavatel je dále povinen zajistit, aby zaměstnanec
   a) neodstavoval dopravní prostředek na nevhodném místě z hlediska bezpečnosti práce, zejména v ochranném pásmu inženýrských sítí,[1]) a nevjížděl na místa, kde povrch terénu není dostatečně pevný, široký a sjízdný,
   b) používal při výstupu na ložnou plochu dopravního prostředku, při sestupu z ní a při plachtování žebřík nebo jiné vhodné zařízení,
   c) zabezpečil bezpečné otáčení nebo couvání za pomoci dalšího zaměstnance, vyžadují-li to okolnosti, zejména nedostatečný rozhled nebo terén mimo pozemní komunikace,
   d) prováděl kontrolu spojení a kontrolu zajištění závěsného zařízení dopravního prostředku při připojování dopravního prostředku a po odpojení prováděl kontrolu odpojení a zajišťoval rozpojené dopravní prostředky proti samovolnému pohybu,

e) používal při odstraňování poruch, ke kterým došlo během jízdy na pozemních komunikacích a kdy je nutno na ně vstoupit, výstražné vesty s vysokou viditelností vyhovující požadavkům normových hodnot.

3. U zaměstnance, který řídí dopravní prostředek a na kterého se nevztahuje zvláštní právní předpis,[2]) je zaměstnavatel povinen zajistit, aby

   a) nepřekročil maximální dobu řízení, která činí 4,5 hodiny; za dobu řízení se považuje i přerušení řízení na dobu kratší než 15 minut. Nejpozději po uplynutí maximální doby řízení musí být řízení přerušeno bezpečnostní přestávkou[3]) v trvání nejméně 30 minut, nenásleduje-li nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směnami nebo nepřetržitý odpočinek v týdnu. Bezpečnostní přestávka může být rozdělena do dvou částí v trvání nejméně 15 minut zařazených do doby řízení,

   b) během bezpečnostní přestávky nevykonával žádnou činnost vyplývající z jeho pracovních povinností, kromě dozoru na vozidlo a jeho náklad. Bezpečnostní přestávky a přestávky na jídlo a oddech se mohou slučovat; přestávky se neposkytují na začátku a na konci pracovní doby,

   c) vedl v listinné formě nebo technickým zařízením denní evidenci o době řízení dopravního prostředku a o čerpání bezpečnostních přestávek.

Příloha č. 2 k nařízení vlády č. 168/2002 Sb.

Další požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování vnitrozemské plavby

1. Zaměstnavatel je povinen zajistit způsob organizace práce a pracovních postupů při provozování vnitrozemské plavby zejména s ohledem na práci na plavidlech, při pohybu plavidel v obvodu přístavu a plavebních komorách.
2. Při vytahování, spouštění, vyvazování a spojování plavidel, při používání lodního výtahu, při práci s lany a kotvou, při sochorování, nakládce, překládce a vykládce nákladu, při práci ve strojovnách plavidel, údržbě, opravách a čištění plavidel je zaměstnavatel povinen zajistit, aby zaměstnanec

   a) používal při práci s lany lana nepoškozená,

   b) neponechával nepoužívaná lana volná,

   c) nezachycoval uvolněná lana rukou,

   d) nezdržoval se před lany v nebezpečném prostoru a nevstupoval do lanových smyček,

   e) ohýbal lana pouze přes kladku nebo pachole,

   f) přecházel z plavidla na plavidlo jen v místech, kde boky plavidel vzájemně přiléhají a obě paluby jsou bez překážek,

   g) přestupoval z plavidla na plavidlo, z nichž jedno je v pohybu, pouze tehdy, když rychlost pohybujícího se plavidla je stejná nebo nižší než rychlost chůze zaměstnance a přestup je možný pouhým překročením boků plavidel, a aby při přestupu nepřenášel žádná břemena,

   h) nepřelézal spojená plavidla po kormidlech a lanech,

i) při vyvazování plavidla ke břehu nebo v plavebních komorách neopouštěl plavidlo současně s vyvazovacím nebo vrhacím lanem,

j) při nakládce a vykládce se nezdržoval v nebezpečném prostoru strojů a technických zařízení pro nakládku a vykládku,

k) měl pro přechod z plavidel na břeh zajištěny vhodné lávky dostatečných rozměrů, které musí být upevněny, opatřeny zábradlím a jejich okraje označeny bezpečnostní značkou.

3. Zaměstnavatel je povinen označit bezpečnostními značkami nebezpečná místa na plavidlech, přístupové a únikové cesty; vnitřní strany poklopů v plavidlech musí být označeny tak, aby označení bylo viditelné i při jejich otevření.
4. Při opravách a údržbě plavidel je zaměstnavatel povinen zajistit, aby nedošlo k náhlému uvolnění demontovaných částí zařízení. Demontované části musí být před úplným uvolněním zajištěny proti nepředvídanému pohybu a odkládány tak, aby nebránily bezpečnému pohybu zaměstnanců a byly zajištěny proti pádu nebo sesunutí.
5. Zaměstnavatel je povinen poskytnout zaměstnanci vhodné osobní ochranné pracovní prostředky s ohledem na zvláštnosti provozu při vnitrozemské plavbě. Záchrannou vestou musí být zaměstnanec vybaven v případech

a) kdy plavidlo není vybaveno zábradlím a hrozí nebezpečí pádu zaměstnance,

b) záchranných prací nebo při havárii plavidla,

c) použití záchranného člunu pro pracovní nebo záchranné účely,

d) při opuštění plavidla pomocí otočného ramene,

e) opuštění plavidla při vyvazování v plavební komoře,

f) vyprošťování kotvy,

g) kdy to podle podmínek a charakteru práce určí zaměstnavatel nebo vůdce plavidla.

Příloha č. 3 k nařízení vlády č. 168/2002 Sb.

Další požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování letecké dopravy.

1. Zaměstnavatel je povinen zajistit způsob organizace práce a pracovních postupů při provozování letecké dopravy s ohledem na řízení, obsluhu, zajišťování leteckých prací a leteckých služeb a při stanovení pravidel pohybu všech dopravních prostředků, ostatních mechanismů a osob v areálu letiště.
2. Nakládání, překládání a vykládání přepravovaného nákladu a práce při obsluze, údržbě a opravách letadel, jejich plnění pohonnými hmotami, provádění motorových zkoušek, vlečení, mytí, pojíždění a rozmrazování letadel, vyhřívání jejich kabin a práci za nepříznivé povětrnostní situace organizuje zaměstnavatel tak, aby zaměstnanec

a) k vlečení letadel používal pouze zařízení určená pro příslušné typy letadel,

b) nevstupoval nebo nevjížděl do nebezpečného prostoru u vrtule a před vstupy proudových motorů,

c) nepohyboval se nebo nepojížděl za letadly, která mají spuštěné motory,

d) vstupoval, pohyboval se a vykonával pracovní činnost na ploše letiště se zvýšenou pozorností s ohledem na provoz a aby při cestě na pracoviště a odchodu z pracoviště používal pouze stanovené přístupové a únikové cesty,

e) vykonávající práci na provozních plochách letiště a v nebezpečných prostorách používal výstražné vesty, postroje nebo oděvy s vysokou viditelností nebo z fluorescenčních materiálů, popřípadě prostředky na ochranu sluchu nebo hlavy splňující požadavky normových hodnot.

Příloha č. 4 k nařízení vlády č. 168/2002 Sb.

Další požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dráhy, drážní dopravy a dráhy průmyslové

1. Zaměstnavatel je povinen zajistit způsob organizace práce a pracovních postupů při provozování dráhy, drážní dopravy[1]) a dráhy průmyslové s ohledem na obsluhu, doprovod, údržbu a opravy drážních vozidel, zvláštní technologie používané při provozování dráhy, práci v kolejišti, na trati, v obvodu dráhy, včetně určování a označování přístupových a manipulačních cest a stezek a zabezpečení bezpečného pohybu po přístupových cestách i při nepříznivé povětrnostní situaci, stavební činnosti, údržbě, překládce a vykládce nákladu, při připojování a odpojování drážních vozidel, posunu, zajišťování drážních vozidel proti náhodnému pohybu a při specifických činnostech.
2. Zaměstnavatel je povinen na pracovišti označit bezpečnostními značkami stožáry, sloupy, konstrukce, pevné objekty, zařízení a jiné překážky zasahující do volného schůdného a manipulačního prostoru. Pro ochranu zaměstnanců na pracovišti je zaměstnavatel povinen v případě potřeby zajistit užívání výstražných systémů, například zastavovacích terčů.
3. Zaměstnavatel je povinen zajistit způsob organizace práce a pracovních postupů při provozování dráhy, drážní dopravy a dráhy průmyslové tak, aby zaměstnanec

   a) vstupoval, pohyboval se a pracoval v kolejišti jen za účelem výkonu práce, a to se zvýšenou pozorností na provoz, a aby při cestě na pracoviště a při odchodu z pracoviště používal pouze určené přístupové a únikové cesty,

   b) nestoupal a nesedal na hlavu kolejnic, srdcovku, přídržnici, jazyk nebo opornici výměny, na narážecí a táhlové ústrojí a na další zařízení drážních vozidel, s výjimkou stupaček a míst k tomu určených,

   c) nepodlézal drážní vozidla a nevstupoval mezi ně, pokud jsou v pohybu,

   d) nepřecházel koleje před a za stojícími drážními vozidly ve vzdálenosti menší než 5 metrů a nepřecházel koleje bezprostředně před a za jedoucími drážními vozidly,

   e) neprocházel mezerami mezi drážními vozidly, je-li vzdálenost mezi nimi menší než 10 metrů, pokud se nepřesvědčil, že tato vozidla nebudou uvedena do pohybu,

   f) nevystupoval, nesestupoval a nestál na brzdové plošině, schůdcích a bočních stupátkách drážních vozidel, pokud se nemůže přidržovat madla,

   g) nevystupoval na střechy drážních vozidel a jejich náklady na kolejištích s trolejovým vedením, pokud toto vedení není vypnuto a řádně zajištěno,

   h) při posunu drážních vozidel na ně naskakoval a seskakoval z nich jen tehdy, odpovídá-li rychlost drážního vozidla rychlosti jeho chůze,

i) nenaskakoval a neseskakoval z drážních vozidel za nepříznivé povětrnostní situace, zejména za mlhy, deště, sněhu a náledí,

j) ručně nesvěšoval a nerozvěšoval drážní vozidla, která jsou v pohybu,

k) nerozvěšoval drážní vozidla tyčí v případě, že jejich rychlost neodpovídá rychlosti chůze,

l) nerozvěšoval drážní vozidla při spojeném brzdovém, vzduchovém a jiném potrubí, při spojených kabelech elektrického topení a ovládání vozidel a při spuštěných přechodových můstcích,

m) nevstupoval při svěšování a rozvěšování drážních vozidel mezi ně, pokud nejsou v klidu,

n) nestál při jízdě na stupátkách drážních vozidel na straně ramp a pevných staveb zasahujících do zúženého průjezdného průřezu,

o) netlačil nebo netáhnul drážní vozidla za nárazníky nebo šroubovky při současné chůzi v koleji,

p) nevstupoval do prostoru mezi nákladní rampu a drážní vozidla, nezdržoval se v tomto prostoru a v místech, kde je úzký průjezdný průřez nebo není zachován volný schůdný prostor,

r) při posunu, při práci na kolejišti, při čištění, údržbě a opravách drážních vozidel, při práci ve výškách a na pracovišti, kde je nebezpečí pádu předmětů nebo pracovních úrazů způsobených elektrickým proudem, a při stavební činnosti používal výstražné vesty, postroje nebo oděvy vyrobené z fluorescenčního materiálu, vhodné prostředky na ochranu hlavy a obuv s protiskluznou podešví vyhovující požadavkům normových hodnot a svítilny s bílým světlem, pokud vstupuje do tunelu.

---

[1]) Například zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění zákona č. 60/2001 Sb., zákona č. 478/2001 Sb. a zákona č. 62/2002 Sb., zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 478/2001 Sb., zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění zákona č. 358/1999 Sb. a zákona č. 254/2001 Sb., zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění zákona č. 189/1999 Sb. a zákona č. 146/2000 Sb., zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění zákona č. 189/1999 Sb., zákona č. 23/2000 Sb., zákona č. 71/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb. a zákona č. 77/2002 Sb.

[1]) Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).

[2]) Zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění zákona č. 304/1997 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 150/2000 Sb. a zákona č. 361/2000 Sb.
Zákon č. 475/2001 Sb., o pracovní době a době odpočinku zaměstnanců s nerovnoměrně rozvrženou pracovní dobou v dopravě.

[3]) § 134e odst. 1 písm. a) zákoníku práce.

[1]) Zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění zákona č. 189/1999 Sb., zákona č. 23/2000 Sb., zákona č. 71/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb. a zákona č. 77/2002 Sb.